

kan regnes en Fortjeneste af omtrent 8 pCt., medens Banken ikke svarer nogen Rente af dette Beløb. Det kan godt være, at dette Tal ikke er rigtigt, jeg har ikke haft Lejlighed til at undersøge det. Men regner man paa den Maade, udgør det en Fortjeneste af over 3 Mill. Kr. alene af disse 38 Mill. Kr. Det er en ret god Fortjeneste for private Folk, der have med denne Forretning at gøre, og jeg synes, det er for meget at give private Folk et saadant Monopol, hvorved en saa uhyre stor Fortjeneste kan opnaas. Det kan godt være, at Tallet ikke er rigtigt, jeg er tilbøjelig til at tro, at Fortjenesten er større, end jeg her har nævnt. Men, som sagt, Tiden har ikke været tilstrækkelig til at faa det nøjagtigt undersøgt. Jeg antager, der under Sagens videre Behandling i et Udvalg vil blive Lejlighed til at sætte sig grundig ind i Spørgsmaalet og komme til Klarhed over, hvilke Summer det kommer til at dreje sig om.

Saa kommer det næste Spørgsmaal. Jeg er enig i, at vi maa have en Institution, der har Ret til at udstede Pengesedler, og at Pengesedler ere ganske nødvendige for Samfundslivet, at de ere ligefrem nødvendige for Omsætningen her i Landet, og disse Pengesedler maa naturligvis være solide og sikkert funderede, og det kan godt være, at det er rigtigt, hvad det ærede Medlem for Randers Amts 4de Valgkreds (N. P. Jensen) udtalte, at han havde Tillid til, at Banken nok vilde være forsigtig, og at den i Stedet for at tragte efter et stort Udbytte, vilde holde sig til de sikre Forretninger, som give Sikkerhed for Sedlernes Paalydende. Jeg skal ikke udtale mig noget i saa Henseende, men alene det, at det ærede Medlem ikke havde andet at henvise til end sin Tro paa, at saadan vilde det komme til at gaa, viser, at dette med en privat Seddelbank er ikke det absolut rigtige. Man kunde vel nok have en større Sikkerhed, og man kunde vel nok have en Institution, der i højere Grad tog Sigte paa Borgernes Interesser, uden at man behøvede dermed at sammenblende de private Aktionærers Interesser. Dette peger da hen paa den Ordning, jeg vilde anse for den rigtige, nemlig at Staten tog denne Sag i sin Haand saaledes, at Seddeludstedelsen her i Danmark blev et Monopol for Staten og ikke et Monopol for Privatkapitalister. Det forekommer mig indlysende, at Udstedelsen af et Omsætningsmiddel af den uhyre store Betydning, som har Indflydelse paa Handel og Vandel i hele Landet og paa alle Bor-

gernes Interesser, bør være en Statssag. Alene derved er man i Stand til at faa den Sag varetaget udfra det Synspunkt, som bør være det eneste, hvorfra denne Sag bør ses, nemlig Samfundets Interesser og ikke privatkapitalistiske Interesser, og da der, som allerede bemærket, er stor Fordel ved at have et saadant Seddeludstedelsesprivilegium, da der tjenes umaadelige Penge derved, forekommer det mig ogsaa, at den Fortjeneste bør være Statens, d. v. s. alle Borgeres Fortjeneste og ikke en lille Kreds af private Aktionærers, som have sluttet sig sammen for at drive denne Forretning. Af begge disse Grunde mener jeg, at det bør være Staten, der har denne Sag i sin Haand, og jeg kan ikke se nogen som helst Grund til at give private Kapitalister et saadan indbringende og vigtigt Monopol.

Nu henviser man nok til — og det ærede Medlem, der havde Ordet, pegede ogsaa derpaa —, at her i Landet har Staten haft denne Opgave en kort Tid, men det viste sig at være uheldigt, og man maatte være glad ved, at Nationalbanken blev oprettet, for da blev Landets Pengeaffærer bragte paa Fode, ganske vist efter lang Tids Førløb, men de vare ikke paa Fode, da Staten havde denne Sag i sin Haand. Det er intet Bevis for, at Staten ikke kan magte denne Opgave, og at Staten ikke bør have den Opgave. Vi vide nok, hvorledes Pengesforholdene her i Landet vare den Gang. De vare i allerhøjeste Grad fortvivlede, og særlig Statens Pengeforhold vare meget langt nede, saa at det endte med en Statsbankerot. At en Rigsbank under disse Forhold ikke kan lykkes, navnlig naar Statens Finanser og Bankens Finanser ere blandede sammen, er indlysende, men det er ikke noget Bevis for, at det ikke under andre Forhold kan gaa bedre, og ikke blot gaa bedre, men ogsaa gaa paa en saadan Maade, at Borgerne i Landet ere bedst tjente med en saadan Ordning.

Jeg skal i saa Henseende henvise til vort Naboland Sverige. Der har man en Rigsbank, der er Statens Bank, og efter at de private Banker have mistet deres Seddeludstedelsesret, er det i Sverige denne Bank, der alene har Ret til at udstede Sedler. Der var en Række af private Banker ovre i Sverige, der ogsaa havde Ret til at udstede Sedler, men det viste sig uheldigt. Man havde Kontrol med dem alle, og det var lovfæstet, hvorledes denne Kontrol skulde være, men alligevel hjalp det ikke. Spekulationsaanden, som var i disse Banker, gjorde, at adskillige af disse